

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 1Co/278/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8812204753
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 03. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Jozef Angelovič
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8812204753.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Angeloviča a sudcov JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Mariany Muránskej vo veci žalobcu: Štátny fond rozvoja bývania, Lamačská cesta č. 8, Bratislava, zastúpeného JUDr. Jozefom Bolješikom, advokátom v Piešťanoch, Ul. Radlinského č. 50, proti žalovaným: Q. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. G.. XX, B., T., zastúpenému JUDr. Miroslavom Gogom, advokátom vo Vranove n/Topľou, Ul. Dr. Cyrila Daxnera č. 86, 2/ R. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. č. X-XX, R. X/X, XXXX Y., M., zastúpenej JUDr. Dušanom Kmecom, advokátom vo Vranove n/Topľou, Ul. M.R. Štefánika č. 2465, 3/ D. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. F. č. XXX, 4/ I. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. T., Ul. M. č. XXX/X, o zaplatenie 6.155,98 Eur s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov n/Topľou č.k. 4C 147/2012 - 127 z 30.09.2014 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa konanie o zaplatenie 1.699,51 Eur s prísl. zastavil. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Určil, že o trovách konania bude rozhodnuté samostatným uznesením v lehote 30 dní po právoplatnosti rozsudku.

Vychádzal zo zistenia, že na pojednávaní 06.02.2014 zobral žalobca žalobu späť pokiaľ ide o istinu 1.699,51 Eur s prísl. a v tejto časti bolo potrebné postupom podľa § 96 ods. 1,3 O.s.p. konanie zastaviť.

Pokiaľ ide o zvyšnú časť predmetu konania, žalobca poskytol žalovaným v 1. a 2. rade ako dlžníkom podporu formou úveru vo výške 8.298,48 Eur pri základnej úrokovej sadzbe 1 % s lehotou splatnosti 30 rokov a formou nenávratného príspevku vo výške 2.489,54 Eur. Žalovaní v 3. a 4. rade v predmetnej zmluve vystupujú ako ručiteľia, ktorí v zmysle článku VII. ods. 1 Zmluvy vyhlásili, že berú na seba voči veriteľovi povinnosť, že pohľadávku vyplývajúcu z poskytnutého úveru, vrátane prislúchajúceho úroku uspokoja v plnej výške, ak ju neuspokojí dlžník v stanovenom termíne.

Keďže nastali podmienky predpokladané v zmluve tým, že žalovaní v 1. a 2. rade ako dlžníci podstatne porušili zmluvu, jednotlivé splátky úveru nesplácali, žalobca listom zo dňa 11.06.2009 od zmluvy odstúpil a zároveň žiadal o okamžité vrátenie celého zostatku úveru.

Na základe toho sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, prípadne náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 Občianskeho zákonníka).

Nebol dôvod považovať obchodnoprávnu úpravu za výhodnejšiu pre posúdenie predmetnej veci z pohľadu možnosti splácania úveru pri zachovaní zmluvy, keďže úprava zmluvnej klauzuly o odstúpení predpokladala zároveň zosplatenie úveru. V danom prípade súd poukazuje na dohodu účastníkov v článku XI. ods. 2 Zmluvy. Účastníci sa dohodli, že práva a povinnosti ako i vzájomné pomery účastníkov budú sa riadiť Obchodným, ako aj Občianskym zákonníkom. V danom prípade je úprava odstúpenia od zmluvy v Občianskom zákonníku výhodnejšia pre žalovaných ako spotrebiteľov, preto súd aplikoval na predmetnú spotrebiteľskú vec v časti odstúpenia od zmluvy Občiansky zákonník, teda priklonil sa k priaznivejšiemu výkladu zmluvných ustanovení pre spotrebiteľa.

Žalobca, ktorý naformuloval štandardnú typovú zmluvu, dobrovoľne sa rozhodol využiť inštitút odstúpenia od zmluvy, aj keď existujú aj iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia. V článku VIII. ods. 4 Zmluvy si pritom žalobca vymienil pre prípad omeškania dlžníka so splácaním splátok úveru právo požadovať okamžité vrátenie celého zostatku úveru.

Odstúpenie od úverovej zmluvy má účinky ex tunc, teda spätne ku dňu uzavretia zmluvy, úverová zmluva sa tak od začiatku zrušila, pričom nastupuje režim vyporiadania vzťahov medzi účastníkmi podľa § 457 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobcovi teda v danom prípade vznikol nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia z predmetného záväzkového vzťahu so žalovanými v 1. a 2. rade ako dlžníkmi.

Vychádzajúc z ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinného od 01.05.2014, orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslovenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania, alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Preto súd prvého stupňa z úradnej moci prihliadol na oslabenie nároku žalobcu v podobe premlčania. Ide o procesné ustanovenie, ktoré je súd povinný aplikovať v čase rozhodovania o predmetnom návrhu.

V danom prípade žalobca sa o prípadnom bezdôvodnom obohatení z predmetnej zmluvy dozvedel najneskôr v deň odstúpenia od zmluvy, teda 11.06.2009. Už od uvedeného okamihu žalobca sa dozvedel o skutkových okolnostiach zakladajúcich dôvod neplatnosti zmluvy, preto už tento deň je rozhodný pre začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby. Dvojiročná subjektívna premlčacia doba začala plynúť 11.06.2009 a uplynula 11.06.2011. Žaloba na súd bola podaná 02.05.2012, teda po jej uplynutí. Preto bolo potrebné žalobu z dôvodu premlčania zamietnuť.

Výrok o trovách konania odôvodnil ustanovením § 151 ods. 3 O.s.p.

Proti rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca, a to len proti výroku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá. Poukázal na to, že vychádzajúc z ustanovenia § 1 ods. 3 písm. p/ zákona č. 129/2010 Z.z. nemožno predmetný úver považovať za spotrebiteľský úver. Úver poskytnutý žalobcom, teda štátnym fondom rozvoja bývania nie je spotrebiteľským úverom. V tejto veci je potrebné zastávať právny názor, že zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru bola uzavretá podľa § 497 Obchodného zákonníka, čím medzi zmluvnými stranami vznikol obchodnoprávny vzťah upravený ustanoveniami Obchodného zákonníka a nejde o spotrebiteľský úver. Ide o úver poskytnutý na konkrétny účel, ktorý nemôže byť spotrebiteľským úverom. V zmysle Zákona o spotrebiteľských úveroch č. 129/2010 Z.z. spotrebiteľským úverom nie je úver, ktorého účelom je nadobudnutie alebo zachovanie vlastníckych práv k nehnuteľnosti alebo výstavba nehnuteľností. V obdobných veciach na totožnom právnom základe, kde na strane žalobcu vystupuje ŠFRB, bolo opakovane príslušnými súdmi konštatované, že zmluvy o poskytnutí podpory vo forme úveru, kde je veriteľom ŠFRB, je úverovou zmluvou a podlieha právnomu režimu Obchodného zákonníka.

Taktiež prvostupňový súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia konštatoval, že právny nárok žalobcu je premlčaný, keď aplikoval 2-ročnú subjektívnu premlčaciu dobu od momentu nastúpenia účinkov odstúpenia od zmluvy v zmysle ustanovení o bezdôvodnom obohatení podľa Občianskeho zákonníka.

Túto námietku premlčania treba považovať za nedôvodnú a neopodstatnenú. Predmetnú zmluvu je potrebné posudzovať v zmysle ustanovení Obchodného zákonníka a z toho dôvodu je potrebné

aplikovať 4-ročnú premlčaciu dobu odo dňa nastúpenia účinkov platného odstúpenia od zmluvy. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na vyjadrenia žalovaných, a to žalovaného v 1. rade, ktorý nemal námietky k tvrdeniam žalobcu, žalovaného v 2. rade, ktorý nepopieral oprávnenosť nároku žalobcu a žalovaného v 3. rade, ktorý so žalobou súhlasil. Došlo aj k čiastočnému plneniu zo strany žalovaných, a to v sume 1.699,51 Eur.

Vychádzajúc z ustanovenia § 323 ods. 2 Obchodného zákonníka a § 407 ods. 3 Obchodného zákonníka, nemožno predmetný dlh považovať za premlčaný. Na základe toho navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel.

Žalovaný v 1. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Žalovaná v 2. rade vo vyjadrení k odvolaniu žalobcu navrhla rozsudok ako vecne správny potvrdiť.

Ostatní žalovaní sa k odvolaniu žalobcu nevyjadrili.

Odvolací súd prejednal vec podľa § 212 ods. 1,2 O.s.p. a to bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa vykonal vo veci dokazovanie v potrebnom rozsahu, na základe ktorého správne zistil skutkový stav a vo veci aj správne rozhodol. Skutkové zistenia súdu prvého stupňa zodpovedajú vykonanému dokazovaniu a odôvodnenie rozhodnutia má podklad v zistení skutkového stavu. Na týchto správnych skutkových zisteniach súdu prvého stupňa nič sa nezmenilo ani v štádiu odvolacieho konania.

So zreteľom na obsah odvolania žalobcu, v odvolacom konaní bol preskúmaný výrok napadnutého rozsudku, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá, a preto výrok o čiastočnom zastavení konania a výrok o trovách konania, ktoré odvolaním napadnuté neboli, v odvolacom konaní preskúmané neboli a ako také nadobudli právoplatnosť (§ 206 ods. 2 veta prvá O.s.p.) a to aj so zreteľom na to, že výrok o trovách konania je výrokom, ktorým sa iba upravuje vedenie konania, a proti ktorému odvolanie nie je prípustné (§ 202 ods. 3 písm. a/ O.s.p.).

Zriaďuje sa Štátny fond rozvoja bývania (ďalej len fond) ako účelový fond na financovanie štátnej podpory (ďalej len podpora) výstavby bytov a ubytovní, dodatočného zateplenia bytových domov a rodinných domov, stavebných úprav bytových domov, odstránenia statických chýb bytových domov a dokončenia rozostavaných objektov bývalej komplexnej bytovej výstavby, prostredníctvom ktorého sa uskutočňuje pomoc štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu (§ 1 ods. 1 Zákona č. 124/1996 Z.z. účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy medzi účastníkmi konania.

Fond je právnická osoba so sídlom v Bratislave (§ 1 ods. 2 citovaného zákona).

Zdrojmi fondu sú:

- a/ splátky úverov poskytnutých z fondu,
- b/ splátky úrokov z úverov poskytnutých z fondu,
- c/ sankcie za porušenie zmluvných podmienok alebo za odstúpenie od zmluvy, alebo za neoprávnené použitie podpory poskytnutej z fondu,
- d/ úroky z prostriedkov fondu uložených v banke,
- e/ príspevky poskytnuté z fondu národného majetku Slovenskej republiky za podmienok ustanovených osobitným predpisom,
- f/ úvery z domácich a zahraničných zdrojov,
- g/ dary,
- h/ dotácie zo štátneho rozpočtu,
- i/ ďalšie zdroje, ak tak ustanoví osobitný predpis (§ 3 citovaného zákona).

Prostriedky fondu možno použiť:

- a/ podpory poskytované na účel uskutočnenia pomoci štátu pri rozširovaní a zveľaďovaní bytového fondu,
- b/ správu fondu,
- c/ poskytovanie štátnej prémie podľa osobitného predpisu (§ 4 ods. 1 citovaného zákona).

Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na jej formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (§ 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka).

Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka).

Podľa § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 48 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa § 451 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezdôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone uzatvorenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka, právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za 3 roky a ak ide úmyselné bezdôvodné obohatenie za 10 rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

V predmetnej veci bolo nepochybne preukázané, že medzi žalobcom a žalovanými v 1. a 2. rade bola uzavretá dňa 05.06.1998 zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru pod č. 713/8608/1997. Žalovaným bola poskytnutá podpora vo výške 8.298,47 Eur a nenávratný príspevok vo výške 2.489,54 Eur. Žalovaní v 3. a 4. rade vystupovali ako ručiteľia v predmetnej zmluve o poskytnutí podpory vo forme úveru. Listom z 11.06.2009 žalobca jednostranne odstúpil od úverovej zmluvy, a to z dôvodu opakovaného porušovania povinností zo strany žalovaných. Listom z 20.12.2011 žalobca vyzval predžalobnou výzvou žalovaných k úhrade istiny.

Predmetná zmluva bola uzavretá podľa ustanovení Obchodného zákonníka (§ 497 a nasl.), pričom v záverečných ustanoveniach (článok XI. ods. 2) sa uvádza, že právne vzťahy sa medzi účastníkmi riadia tak Obchodným zákonníkom, ako aj Občianskym zákonníkom a zákonom č. 124/1996 Z.z.

V závislosti od toho súd prvého stupňa správne rozhodol, pokiaľ posúdil predmetnú zmluvu uzavretú medzi účastníkmi tohto konania ako zmluvu spotrebiteľskú, a to bez ohľadu na to, že nejde o zmluvu o spotrebiteľskom úvere podľa zákona č. 129/2010 Z.z. (§ 1 ods. 3 písm. p/ citovaného zákona).

Argumentácia žalobcu v tomto smere uvedená v odôvodnení jeho odvolania je správna, avšak nemožno k nej prihliadnuť v jeho prospech, pretože nie je právne významné, že predmetná úverová zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania nebola zmluvou o spotrebiteľskom úvere, pokiaľ je daný jej spotrebiteľský charakter v širšom slova zmysle, a to v zmysle § 52 ods. 1, 3, 4 Občianskeho zákonníka, ktorý súd prvého stupňa v predmetnej veci správne na právny vzťah účastníkov aplikoval.

Dôvod pre takúto aplikáciu vyplýva nepochybne zo záverečných ustanovení predmetnej zmluvy o úvere (uvedených vyššie), ktorý účastníci pripustili, že ich právne vzťahy sa riadia tak Obchodným zákonníkom, ako aj Občianskym zákonníkom.

Zároveň je potrebné konštatovať, že v predmetnej veci ide o vzťah dodávateľa a spotrebiteľa, nakoľko žalobca ako Štátny fond rozvoja bývania je samostatnou právnickou osobou v zmysle § 1 ods. 2 zákona č. 124/1996 Z.z. o štátnom fonde rozvoja bývania v znení platnom ku dňu uzavretia predmetnej zmluvy medzi účastníkmi, pričom v § 1 ods. 1 má vymedzený predmet svojej činnosti, teda podporu výstavby bytov a iné činnosti súvisiace s rozvojom a zveľaďovaním bytového fondu, pričom z § 3 sú zrejmé zdroje tohto fondu, ktorými sú okrem iného aj splátky úrokov poskytnutých z fondu, sankcie za porušenie zmluvných podmienok, ako aj úroky z prostriedkov fondu uložených v banke. Z uvedeného vyplýva, že ide o právnickú osobu, ktorá má charakter subjektu hospodáriaceho so ziskom, z čoho vyplýva, že ide vlastne o činnosť obchodnú, ako aj činnosť poskytovania služieb širokej verejnosti, a preto aj žalobcu je možné subsumovať pod ustanovenie § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Žalovaní sú nepochybne spotrebiteľmi, ktorí služby a pôsobnosť žalobcu využili v zmysle zákona č. 124/1996 Z.z. a nevystupovali v predmetnom právnom vzťahu v rámci svojej obchodnej činnosti, alebo inej podnikateľskej činnosti.

Ako už bolo vyššie naznačené, samotná zmluva o poskytnutí podpory vo forme úveru pod č. 713/8608/1997 bola uzavretá (okrem iného) podľa § 497 Obchodného zákonníka, čo taktiež potvrdzuje dodávateľský charakter organizácie žalobcu v zmysle § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

Na druhej strane nie je možné hodnotiť právny vzťah žalovaný predmetnou zmluvou medzi účastníkmi ako vzťah obchodného charakteru, pretože podľa samotných záverečných ustanovení predmetnej zmluvy sa táto zmluva riadi aj ustanoveniami Občianskeho zákonníka a ak zoberieme do úvahy, že žalovaní vystupujú v tomto právnom vzťahu ako spotrebiteľia, je nutné v ich prospech vyložiť ustanovenie § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, z ktorého vyplýva, že v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší (§ 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka), pričom bez ohľadu na text zmluvy, ktorou je spotrebiteľ viazaný, nemôže si zhoršiť svoje zmluvné postavenie tak, že by nevyužil práva, ktoré mu poskytuje Občiansky zákonník (§ 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Preto je správna úvaha súdu prvého stupňa, že v otázke premlčania je potrebné aplikovať ustanovenia Občianskeho zákonníka a to § 100 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, § 101 Občianskeho zákonníka a napokon, keďže medzi účastníkmi v dôsledku odstúpenia žalobcu od predmetnej zmluvy, nastal režim vyporiadania nárokov z bezdôvodného obohatenia, aj ustanovenie § 107 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka.

V tomto smere sú správne úvahy súdu prvého stupňa, že dňom nasledujúcim po odstúpení od zmluvy (12.06.2009) bolo žalobcovi zrejmé, že na strane žalovaných v 1. a 2. rade vzniklo bezdôvodné obohatenie, a preto od tohto dňa začala plynúť premlčacia lehota, ktorá takýmto spôsobom uplynula 11.06.2011 (§ 122 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nakoľko ide o lehotu určenú podľa rokov) a pokiaľ žalobca podal žalobu v predmetnej veci na súd prvého stupňa 02.05.2012, stalo sa tak evidentne po uplynutí zákonom stanovenej subjektívnej lehoty premlčacej uvedenej v § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa prihliadol k tejto premlčacej lehote a k premlčaniu nárokov uplatňovaných žalobcom v tomto konaní, správne v zmysle § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa účinného od 01.05.2014, nakoľko v zmysle vyššie uvedeného právny vzťah medzi účastníkmi tohto konania je spotrebiteľského charakteru bez ohľadu na to, že nejde o spotrebiteľský úver.

Za týchto okolností sú nároky uplatňované žalobcom v tomto konaní premlčané titulom premlčania nárokov vyplývajúcich z bezdôvodného obohatenia podľa § 457 a nasl. Občianskeho zákonníka a správne preto postupoval súd prvého stupňa, pokiaľ žalobu v jej zostávajúcej časti ako nedôvodnú zamietol.

Preto postupom podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil, pričom v zmysle § 219 ods. 2 O.s.p. poukazuje odvolací súd v podrobnostiach na správne a presvedčivé dôvody uvedené v odôvodnení rozhodnutia súdu prvého stupňa.

V konečnom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 4 O.s.p.).

Poučenie:

Proti rozsudku odvolanie nie je prípustné.